

جهان پر ز خوبی بُد از رای او
نیارست، جستن کسی جای او

«فردوسی»

میراث مکتوب و ارج افشار

از آن دم که استاد دم فرو بست و جهان را بدرود گفت، هیچ کس در ادای دین به مقام رفیع او و شأن منیع او، نه تنها کوتاهی نکرد که دوستان او در نشریات متعدد داخل و خارج قلم زدند و هر یک برگه‌ای از اوراق زرین کتاب وجودیش را ورق زدند و او را به هم‌وطنانش و ایران‌شناسان جوان معرفی کردند. البته او بر خلاف برخی از اقران خود که میان خواص هم ناشناخته‌اند، نزد همگان به نیکی و فروتنی زبانزد و در کار خود به پشتکار، و در معرفی ایران به ایران دوستی، شهره آفاق بود. مرگ او، چشم عوام را گشود و خواص را عبرت آموخت، تا باشد که در روش و منش علمی و اخلاقی خود، وی را الگو قرار دهند.

آثار علمی و خدمات فرهنگی یک دانشمند، جلوه‌های وجودی او را تشکیل می‌دهد که هر کس به قدر وسع خود و در حد ظرف وجودی خود، از آن بهره می‌گیرد. بدین روی تکریم دانشمندان بر همگان فریضه و وظیفه است و بر این اساس نکوداشت نام و یاد استاد ایرج افشار در واقع تکریم ایران دوستی و دانش گستری اوست و نیز تجلی است از آنچه او را از دیگران ممتاز کرده است.

میراث مکتوب مفتخر است که این سعادت را داشته که با انتشار پژوهش‌های محققان و بزرگان و فرزندان زمان، خدمات و زحمات آنان را ارج نهد و برای آنان در حین حیات و وقت ممات، آیین تجلیل و تجلیل بر پا کند تا مردم از دانستن نیکی‌های نیاکان و شناخت نیاکان خود محروم نمانند.

این کمینه‌خادم میراث، حسب وظیفه‌ای که یاد شد، پیش و پس از خاکسپاری استاد افشار، روزی قلم بر زمین نگذاشت و آنچه در چننه داشت، از آن گاه تا این پگاه، درباره آن رادمرد نادره کار یادگردهایی بنگاشت. در همین حال از یاران او خواست تا هر یک در ادای دین فرهنگی به ساحت کریمانه او سهیم شوند و اگر مقاله‌ها و یادداشت‌ها و خاطراتی دارند، برای چاپ در این ویژه‌نامه که تماماً یادمان آن فرزانه‌فردانه است، ما را تنها نگذارند. یاران او از ستوده ۹۸ ساله گرفته تا جوانان شیدای نوپا، هر یک با ارسال نوشته‌ها و اشعار خود، یار و یاورمان بودند. چیزی قریب به ۷۰ اثر، از مقاله و شعر و خاطره و... رسید و به برکت این وجود ذی‌جود، گزارش میراث غنی‌ترین و پر برگ‌ترین شماره خود راه آراسته به نام و یاد استاد افشار دید.

انتشار سه اثر تازه استاد، به‌رغم کوشش بسیار، در عهد حیات وی از چاپ در نیامد و قسمت آن بود که قدرشناسانی از دوستانش بی‌حضور او، چهره‌گشای جمال حاصل دسترنج یار باشند. از این سه اثر ارزشمند:

۱. کتابشناسی فردوسی و شاهنامه

۲. کاغذ در زندگی و فرهنگ ایرانی

۳. عهد حسام (سفرنامه لرستان و خوزستان)

در آیین بزرگداشت ایشان در تالار فردوسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی چهره‌گشایی خواهد شد.

بر آن شدیم تا ارج ایرج و بزرگداشت استاد افشار را، با همکاری و یاری دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، خصوصاً به تشویق استادان معظم گروه تاریخ برگزار کنیم. بدین روی از ۱۴ سخنران که عمدتاً از یاران استادند، خواستیم هر یک به شاخه‌ای از تخصص‌های ایشان بپردازند و او را چنان که باید، عاشقانه و عالمانه معرفی کنند.

استاد افشار فرزند ایران است. بزرگداشت او احترام و تعظیم ایران است. او ایران را با دل و دیده دید و شناخت و بهتر از هر کس به هم‌میهنان خود و نیز ایران‌شناسان و جهانیان، شناساند و راه ایران‌شناسی را بر یاران جوان خود هموار کرد. او متعلق به سازمان و دانشگاه و موقوفه و مرکز و گروه خاصی نیست؛ متعلق به کسانی است که راه علمی و آثارش را ارج می‌نهند و نشر می‌کنند، مقالات و کتاب‌ها و کتابخانه‌اش را در اختیار همگان می‌گذارند و اخلاق و گذشت و فروتنی و وارستگی‌اش را نصب‌العین قرار می‌دهند.

این افتخار نصیب میراث مکتوب شد تا با همکاری دانشگاه تهران در آیین بزرگداشت او، یادش را و خاطرات شیرینش را در جمع صمیمی دوستان و علاقه‌مندانش گرامی دارد. ایرج، همواره ماندگار ماند و با ارج.